

Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Posudek oponenta na bakalářskou práci Kateřiny Karáskové

Problematické oblasti života lidí trpících úzkostnou poruchou

Úzkostná symptomatologie je jednou z nejčastějších obtíží provázejících lidi, kteří vyhledají psychologickou a psychiatrickou pomoc. Kombinuje se s nejrůznějšími psychosociálními trápeními a je na místě si všimnout, do kterých oblastí života člověka může úzkost zasahovat. Autorka dobře zvolené téma zpracovává jednoduše do formy kompilace z nejběžnějších současných českých převážně kognitivně orientovaných autorů. Okrajově zavádí pojem kvality života, který by mohl při důkladnějším zpracování téma obohatit v psychologickém kontextu.

Svou práci autorka rozšířila o samostatné výzkumné šetření, ve kterém si pokládá stejnou otázku, kterou řeší již v teoretické části prostřednictvím rešerše. A to, zda ovlivňuje úzkost vybrané oblasti života. Konstrukce výzkumu obsahuje řadu metodologických nedostatků.

Jazyková a gramatická úroveň zpracování textu odpovídá nárokům, stejně jako grafická a formální úprava. Citace jsou správně provedeny, snad by měly jen častěji obsahovat odkaz na konkrétní stránky, jde-li o parafrázi jednotlivých vět a krátkých odstavců z tištěných publikací. Autorka v teoretické části stručně popisuje základní úzkostné poruchy, z nichž dvě navíc ilustruje kazuistikou. Obdobně dokreslené mohly být i zbylé tři diagnózy, kterým věnovala pozornost, čímž by práce získala osobitější rozměr. V příloze najdeme plné znění dotazníku použitého pro výzkum.

Pro nesprávnou koncepci a metodologickou nepřesnost se výzkumné šetření bohužel stává nadbytečnou částí textu. Autorka zpracovala již v teoretické části na osmi stranách dopady úzkosti na život nemocného a způsob, kterým se na to samé ptá respondentů, nepřináší hodnotné rozšíření. Formulace výzkumných předpokladů (nazývaných zde hypotézy, přestože nejde o výzkum testující hypotézy) zahrnuje nedostatečně operacionalizovaný pojmový model. Autorka dále neuvádí způsob oslovení respondentů (a z čeho tedy vypočítala relativně vysokou návratnost 47%), a především nezajistila, že do vzorku se dostanou představitelé zkoumané populace.

Při řazení položek je obvyklé otázky na demografické údaje řadit k sobě a otázky na sledovaný jev řadit také k sobě, aby jejich kombinace nepodsouvala respondentům odpověď. Formulace „má vliv“ je zde výzkumnicky nevýhodná, protože nerozlišuje, o jaký vliv se jedná (min. pozit./negat., prospěšný/neprospěšný, užitečný/neužitečný). Interpretace odpovědí pak může být jen vágní. V otázce 14 (Jak rodina reaguje na vaše obtíže?) nevíme, o jaké obtíže se jedná, když respondenti odpovídají, stejně jako nevíme, co znamená odpověď „spíše pozitivně, spíše negativně“ (str. 76). Zjištění z otázek nedávají oprávnění k detailní interpretaci vztahů, provedené na str. 67. A způsob statistického zpracování dat autorku neopravňuje k závěrům, že hodnocení spokojenosti bylo ovlivněno rodinným stavem nebo trávením volného času (str. 78). Celkové závěry šetření, tak jak jsou formulovány, neodpovídají charakteru výzkumu.

Ke grafické prezentaci výstupů lze dodat, že to, co jasně znázorňuje graf, není třeba slovně opakovat pod grafem. A pozor, grafy také nic nepotvrzují ani nevyvracejí, jen znázorňují vyplněná data (str. 81 aj.) Neanalyzujeme tedy graf ale sebraná data.

S uvedenými výhradami práce splňuje cíl, **doporučuji** ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **E – dostatečně**.

Otázky k obhajobě:

1. Ve kterých dalších, vámi nejmenovaných, psychických poruchách promínuje úzkostná symptomatologie?
2. Setkala jste se s nějakým výzkumem z oblasti dopadu úzkosti na život člověka? Kde byste takové výzkumy hledala?
3. S jakými účinnými terapeutickými postupy při ovlivňování úzkosti jste se seznámila?
4. Jak byste charakterizovala populaci, na kterou jste se zaměřila ve výzkumu? Jak by bylo možné metodologicky zajistit, aby se respondentem výzkumu stal člen zkoumané populace?
5. Které otázky použité ve vaší sadě by mohly diskriminovat zkoumanou populaci?
6. V úvodu píšete, že výsledek vaší práce může být přínosem pro laickou i odbornou veřejnost. Jakým způsobem jste měla na mysli, že se vaše závěrečná práce může stát přínosem pro laickou veřejnost a rodiny lidí s úzkostnou poruchou?

Mgr. Anna Klimešová